

Documents per a l'organització i la gestió dels centres

Protecció de dades personals, ús
d'imatges, propietat intel·lectual i Internet

20/06/2018

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

Índex

Protecció de dades personals, ús d'imatges, propietat intel·lectual i Internet	3
1 Introducció	3
2 Autoritzacions dels alumnes i personal dels centres i serveis educatius	3
3 Drets d'imatge	4
4 Dades de caràcter personal	5
4.1 Dades personals: informació complementària per als centres públics	7
5 Edició de materials en blogs i espais web del centre	7
6 Autorització per a l'ús de serveis i recursos d'Internet	7
7 Instal·lació de sistemes de videovigilància	8
8 Normativa d'aplicació (protecció de dades personals, ús d'imatges, propietat intel·lectual i Internet)	10

Protecció de dades personals, ús d'imatges, propietat intel·lectual i Internet

1 Introducció

L'accés de tots els centres educatius a Internet i l'ús de les tecnologies per a l'aprenentatge i el coneixement faciliten que molts centres disposin de web i de mitjans de reproducció digitals, mitjançant els quals l'activitat educativa va més enllà dels estrictes límits físics de les aules, atès que es pot compartir amb les famílies, l'entorn i les comunitats d'aprenentatge d'arreu. En conseqüència, són presents a la xarxa la imatge o altres dades que poden identificar els alumnes.

Per publicar o usar imatges, dades personals o materials, la propietat intel·lectual dels quals recau en els alumnes i professors, cal disposar de la corresponent autorització signada.

2 Autoritzacions dels alumnes i personal dels centres i serveis educatius

Es poden tractar les dades dels alumnes que són més grans de 14 anys si se'n té el consentiment, excepte en els casos que la normativa exigeix l'assistència dels titulars de la pàtria potestat o tutoria legal per a la prestació. En el cas dels menors de 14 anys, es requereix sempre el consentiment dels pares o tutors.

L'autorització ha d'especificar de la manera més concisa possible el següent:

- La finalitat a què es destinaran les dades, imatges/veu o materials.
- La durada de l'autorització (període de validesa): es recomana renovar les autoritzacions cada curs escolar o en funció del període de validesa que determini el centre, que ha de constar al formulari d'autorització.
- El mitjà de difusió: cal especificar explícitament els mitjans de difusió o entorns on es publicaran les dades i les finalitats concretes de la difusió (anuari del centre, web, intranet, web del Departament d'Ensenyament, publicacions, fires, jornades, exposicions, televisió local, etc.).
- El tipus d'accés: cal especificar si l'accés a les dades serà restringit, mitjançant credencials (usuari i contrasenya o mecanismes similars) a les persones que formen part de la comunitat educativa d'acord amb el seu perfil, o bé seran accessibles sense restriccions a través d'Internet.
- La legitimació d'aquest tipus d'autorització es fonamenta en el consentiment de la persona interessada o del seu representant.
- El temps de conservació de les dades o els criteris per a determinar-ne el temps.

Aquesta informació s'ha d'expressar en un llenguatge fàcilment comprensible.

Cal recordar que la imatge i la veu són dades de caràcter personal i, per tant, el seu tractament ha de complir la normativa vigent en aquesta matèria.

Amb aquesta finalitat s'ofereix el model [Autorització relativa als alumnes menors de 14 anys: ús d'imatges, publicació de dades de caràcter personal i de material que elaboren](#), que els centres han de demanar al pare, a la mare o als tutors legals de l'alumne que l'emplenin i el signin.

Pel que fa als alumnes majors de 14 anys i per als professors i personal que presten els seus serveis als centres i/o serveis educatius, es disposa del model [Autorització relativa als alumnes/personal majors de 14 anys: ús d'imatges, publicació de dades de caràcter personal i de material que elaboren](#), que els centres han de demanar directament a l'alumne i al personal perquè l'emplenin i el signin.

Correspon al centre, en cas de necessitar-ho, adaptar els models d'autorització i/o consentiment de què disposa el Departament: hi ha d'incloure de manera adequada l'especificitat i articular els procediments que garanteixen que s'ha comprovat de manera efectiva l'edat del menor i l'autenticitat del consentiment prestat, si escau, pels pares, tutors o representants legals.

Els consentiments o autoritzacions atorgats poden ser revocats en qualsevol moment pel titular de les dades o per un representant en nom seu (en el cas de menors de 14 anys, persones amb discapacitat, persones més grans de 14 anys si la llei ho exigeix o quan la persona afectada designi voluntàriament algú que la representi). El centre ha de notificar la resolució sobre la sol·licitud de cancel·lació en el termini d'un mes, d'acord amb el que estableix el [Reglament \(UE\) 2016/679](#), del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril de 2016 (RGPD).

Cal transmetre als alumnes els principis i els valors relatius a la privacitat d'un mateix i de la resta de persones. Els alumnes han de saber que no poden fer fotos ni vídeos d'altres alumnes o personal del centre sense el seu consentiment ni, per tant, tampoc fer-ne difusió a les xarxes socials o Internet.

3 Drets d'imatge

El dret a la pròpia imatge està reconegut en l'article 18.1 de la Constitució i regulat per la [Llei orgànica 1/1982](#), de 5 de maig, sobre el dret a l'honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge. L'article 3 d'aquesta Llei admet la validesa del consentiment atorgat pels menors i incapaços si les seves condicions de maduresa ho permeten, d'acord amb la legislació civil. En conseqüència, és necessari haver obtingut el consentiment pertinent abans de publicar imatges d'alumnes on aquests siguin clarament identificables, en els webs dels centres educatius, o en revistes o publicacions d'àmbit educatiu editades pel centre.

Aquest consentiment no inclou l'autorització d'imatges clarament identificables, que s'obtenen per qualsevol altre sistema de captació d'imatge (filmacions, fotografies, etc.) i que està destinat a ser reproduït en televisió, revistes no elaborades pel centre, publicacions publicitàries, llibres o qualsevol altre mitjà de difusió pública.

D'acord amb la Llei orgànica 1/1982, el dret a la pròpia imatge no impedeix la informació gràfica sobre un esdeveniment públic quan la imatge d'una persona apareix

merament com accessòria dintre de l'esdeveniment o quan les persones que hi apareixen no es poden identificar. En aquests casos no cal demanar-ne el consentiment.

El director o directora del centre públic o el o la titular del centre privat són responsables únicament d'allò que es capti dins del recinte del centre. Així, qualsevol captació d'imatge efectuada dins del recinte del centre requereix l'autorització prèvia del director o directora o del o de la titular, autorització que s'ha d'acreditar degudament. Si les imatges identifiquen persones, cal el consentiment de les persones afectades o dels seus representants legals, en què s'ha d'explicitar la finalitat concreta de la captació. El director o directora del centre públic o, si escau, el o la titular del centre privat, no és responsable de la captació d'imatges en espais públics externs al centre.

Per obtenir el consentiment quan aquest sigui necessari, el centre ha d'informar de la possibilitat de publicar al web del centre o en revistes o publicacions d'àmbit educatiu editades pel centre, imatges o dades personals de l'alumne en activitats lectives, complementàries o extraescolars.

4 Dades de caràcter personal

El dret fonamental a la protecció de dades de caràcter personal es configura en l'[article 18.4](#) de la Constitució espanyola i en l'[article 31](#) de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, com a dret a l'autodeterminació informativa, i es desenvolupa en la [Llei orgànica 15/1999](#), de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal (LOPD), i en el reglament que la desenvolupa, i en el [Reglament \(UE\) 2016/679](#), del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril de 2016, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes dades i pel qual es deroga la Directiva 95/46/CE (RGPD).

Aquest dret garanteix que les persones físiques tinguin coneixement sobre qui disposa de les seves dades, per poder tenir la capacitat de decisió sobre el tractament d'aquesta informació.

En aquest sentit, per complir amb les obligacions que estableix la normativa de protecció de dades, cal identificar les dades que es tractaran i que s'han de protegir, i també cal conèixer-ne els conceptes bàsics, els principis fonamentals i les obligacions que s'estableixen per garantir la protecció de la informació de les persones interessades o afectades.

El tractament de dades de caràcter personal només pot fer-se de manera lícita, lleial i transparent en relació amb l'interessat, i de forma adequada per assolir finalitats determinades, explícites i legítimes. Així mateix, posteriorment les dades no s'han de tractar de manera incompatible amb aquestes finalitats: el tractament ha de ser limitat en el temps i de manera que se'n garanteixi una seguretat adequada, i incloure la protecció contra el tractament no autoritzat o il·lícit i contra la seva pèrdua, destrucció o dany accidental.

La seguretat és un aspecte essencial per tutelar el dret fonamental a la protecció de dades. L'obligació o el deure de protegir la informació de caràcter personal és una condició de legalitat del tractament de dades personals.

Convé recordar que el responsable del tractament de les dades de caràcter personal i qui intervé en qualsevol fase d'aquest tractament estan obligats al secret professional i al deure de guardar-les, obligació que subsisteix indefinidament.

Entrada en vigor del nou reglament europeu

El mes d'abril de 2016 es va aprovar el Reglament (UE) 2016/679 del Parlament i del Consell, de 27 d'abril de 2016, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes dades (RGPD).

Aquesta regulació, que per primera vegada es fa a través d'un reglament europeu, comporta canvis significatius en la protecció de dades de caràcter personal, tant des del punt de vista dels drets de les persones com de les obligacions de les persones i entitats que tracten dades de caràcter personal. L'[Autoritat Catalana de Protecció de Dades](#) ofereix informació sobre els aspectes més rellevants del seu contingut, així mateix ofereix eines que complementen i desenvolupen més àmpliament algunes seccions.

Pel que fa als centres educatius, correspon al director o directora dels centres públics o al o a la titular dels centres privats, com a responsable del tractament, adoptar les mesures adients per garantir la seguretat de les dades de caràcter personal que es tracten en el centre i evitar-ne l'alteració, la pèrdua i el tractament o l'accés no autoritzat.

Per tot això convé recordar els especials efectes nocius que pot tenir per als menors una revelació indeguda d'informació que els afecti. Tal com recull el [Dictamen 2/2009](#), elaborat pel grup de treball creat a l'empara de l'article 29 de la Directiva 95/46/CE, la immaduresa dels infants els fa vulnerables, per la qual cosa s'ha de compensar amb la protecció i l'atenció adequades.

Pel que fa a la protecció de dades de caràcter personal i en relació amb els consentiments atorgats pels alumnes majors de 14 anys, cal tenir en compte que l'article 8 del RGPD i l'article 13 del [Reial decret 1720/2007](#) admeten la validesa del seu consentiment, mentre que per als menors de 14 anys cal el consentiment de les persones que n'exerceixen la pàtria potestat o tutoria legal.

La normativa de protecció de dades obliga, entre d'altres, a documentar les activitats de tractament i els mecanismes de recollida del consentiment. Les noves exigències quant a la transparència del tractament obliguen a revisar el contingut de les clàusules informatives que s'utilitzaven fins ara per informar les persones afectades.

Així mateix, la nova regulació en matèria de seguretat de les dades requereix una avaluació de riscos per als tractaments de dades personals. Amb aquest objectiu, el centre ha de comprovar que les dades que tracta i custodia, en paper o en sistemes informàtics, i els tractaments als que són sotmeses estan adaptats a la normativa vigent.

Esdevé, per tant, un objectiu d'importància cabdal, tractar la informació de manera adequada, no només pel paper que tenen els centres educatius com a eix transmissor dels valors que, com la privacitat, estan lligats al respecte dels drets de les persones, tal com recull la disposició addicional catorzena de la Llei d'educació, sinó també perquè el tractament de la informació dels menors requereix una especial cura.

Per facilitar als centres educatius el compliment de les obligacions que estableix la normativa vigent, l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades (APDCAT) va publicar la [Guia bàsica de protecció de dades per als centres educatius](#), que s'adreça especialment als responsables dels centres educatius i a tothom que tracta dades personals als centres. Aquesta publicació conté un recull dels conceptes, principis i obligacions bàsiques de la normativa, d'acord amb les qüestions que han plantejat els mateixos centres educatius.

4.1 Dades personals: informació complementària per als centres públics

Per donar compliment a la [disposició addicional 14](#) de la Llei d'educació, en el marc de la legislació sobre protecció de dades de caràcter personal, el Departament d'Ensenyament posa a disposició dels centres orientacions específiques que es poden consultar al [Portal de centres del Departament d'Ensenyament](#); també hi ha els fitxers declarats pel Departament que contenen dades de caràcter personal, entre els quals s'inclouen els relatius als centres que són de la titularitat del Departament.

A l'apartat [Internet segura](#) del web la XTEC hi ha informació i enllaços d'interès sobre la seguretat informàtica, la protecció de dades i la seguretat dels menors en els entorns tecnològics.

5 Edició de materials en blogs i espais web del centre

Per editar materials que han elaborat alumnes en blogs, altres espais web i altres espais de comunicació del centre, amb la finalitat de desenvolupar l'activitat educativa, cal la cessió corresponent del dret de comunicació pública. Aquesta cessió s'ha d'efectuar encara que l'autor o autora en qüestió no aparegui clarament identificat, i s'estén a realitzacions com ara els treballs i projectes de recerca i altres de similars. Per tant, cal informar de les activitats que es prevegi publicar en línia i obtenir-ne la corresponent autorització signada. La [Llei de propietat intel·lectual](#) no admet cap mena de modulació d'aquest requisit segons l'edat de l'alumne.

6 Autorització per a l'ús de serveis i recursos d'Internet

Les eines i serveis de l'anomenat web 2.0 que permeten el treball col·laboratiu i la comunicació entre usuaris s'han estès en els centres educatius per al treball acadèmic, ateses les grans potencialitats per desenvolupar la competència digital dels alumnes. Per utilitzar aquests entorns, en molts casos, cal un registre previ amb la consegüent

acceptació de clàusules que permeten el tractament de dades de caràcter personal.

Perquè els alumnes menors de 14 anys es puguin donar d'alta per usar serveis d'Internet, encara que siguin aplicacions educatives, cal una autorització dels pares o tutors legals que especifiqui quins serveis s'utilitzaran i amb quina finalitat, i advertir que la responsabilitat per possibles mals usos és de l'usuari. A aquest efecte es pot utilitzar el model [Autorització relativa als alumnes de menys de 14 anys: ús de serveis i recursos digitals a Internet per treballar a l'aula](#).

En el cas dels alumnes majors de 14 anys però menors d'edat es recomana informar els pares o tutors legals de quins serveis s'utilitzaran i amb quina finalitat, i advertir que la responsabilitat per possibles mals usos és de l'usuari. A aquest efecte, es pot utilitzar el model [Comunicació relativa als alumnes majors de 14 anys, però menors d'edat: ús de serveis i recursos digitals a Internet per treballar a l'aula](#).

7 Instal·lació de sistemes de videovigilància

D'acord amb la [Guia bàsica de protecció de dades per als centres educatius](#) de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, la instal·lació de sistemes de videovigilància als centres educatius s'ha de valorar amb especial cura, atès que pot interferir en el dret de l'alumne a desenvolupar la seva personalitat aprenent i expressant-se en un entorn no sotmès a vigilància continuada, i també en la llibertat d'ensenyament.

La captació d'imatges de persones físiques o de la seva veu mitjançant càmeres o altres dispositius electrònics en què siguin identificables també constitueix un tractament de dades personals amb especificitats pròpies, que es regula a la [Instrucció 1/2009](#), de l'Agència Catalana de Protecció de Dades, sobre el tractament de dades de caràcter personal mitjançant càmeres amb fins de videovigilància.

En virtut del principi de qualitat de les dades, l'adopció d'aquest tipus de mesures ha de resultar proporcionada a la finalitat que es persegueix, que ha de ser determinada, explícita i legítima. En qualsevol cas, l'avaluació de la proporcionalitat de la mesura obliga a analitzar també els aspectes temporals de la captació d'imatges (lapses temporals de captació, període de conservació, etc.), per tal que resulti adequada a la problemàtica que es pretengui afrontar.

L'article 7.2 de la Instrucció esmentada descriu el procés de ponderació que s'ha de fer respecte dels diferents drets i béns jurídics que poden entrar en conflicte, de manera que obliga a analitzar, en relació amb els sistemes de videovigilància:

- a. la necessitat d'utilitzar aquests sistemes;
- b. la idoneïtat de la instal·lació dels sistemes de videovigilància per assolir la finalitat perseguida;
- c. el risc que pot suposar per als drets de les persones, ateses les característiques del sistema de videovigilància, les circumstàncies de la captació i les persones afectades;
- d. l'absència de mesures de vigilància alternatives que comportin un risc menor.

A l'hora d'avaluar fins a quin punt les operacions de tractament previstes són necessàries i proporcionades, cal tenir en compte alguns dels principis relatius al tractament que recull l'article 5.1 de l'[RGPD](#):

- a. Principi de limitació de la finalitat: les dades recollides no es poden utilitzar de manera incompatible amb la finalitat per a la qual es van recollir.
- b. Principi de minimització de dades: les dades que s'ha previst tractar han de ser adequades, pertinents i limitades al que és necessari en relació amb les finalitats (no excessives).
- c. Principi de limitació del termini de conservació: les dades no s'han de mantenir més temps del necessari per a les finalitats del tractament.

Correspon a la direcció del centre, responsable del tractament:

- Amb caràcter previ a la instal·lació, ponderar els diferents drets i béns jurídics en joc i el risc que pot suposar la instal·lació d'aquests sistemes per als drets de les persones, i elaborar la memòria justificativa de la instal·lació, que ha de contenir els aspectes recollits en l'article 10 de la Instrucció 1/2009, de l'Agència Catalana de Protecció de Dades.
- Vetllar per la legitimitat del tractament, el respecte als principis de qualitat, proporcionalitat i finalitat del tractament.
- Informar de forma clara i permanent sobre l'existència de càmeres, encara que no s'enregistren les imatges, mitjançant la col·locació de cartells informatius necessaris per garantir-ne el coneixement i facilitar la informació complementària que calgui, d'acord amb el que estableix l'article 12 de la Instrucció 1/2009, de l'Agència Catalana de Protecció de Dades.
- Informar la Direcció General de Centres Públics, a través dels òrgans que correspongui, de la instal·lació d'un sistema de videovigilància.

Els centres educatius que necessitin la instal·lació d'un sistema de videovigilància, o bé l'ampliació i/o modificació o la legalització d'un sistema ja existent, s'han d'adreçar als serveis territorials corresponents o, a la ciutat de Barcelona, al Consorci d'Educació, per de rebre orientació i, si escau, ajut per sol·licitar-ne la legalització del sistema.

Els centres educatius de titularitat del Departament d'Ensenyament que disposen de sistemes de videovigilància han de:

- comunicar als serveis territorials o, a la ciutat de Barcelona, al Consorci d'Educació, la situació de legalització de les seves instal·lacions de videovigilància;
- adjuntar una còpia de l'acta en què el consell escolar del centre va aprovar la proposta d'instal·lació del sistema de videovigilància;
- adjuntar la memòria justificativa del sistema.

Si el tractament de dades personals mitjançant sistemes de videovigilància d'un centre no s'adequa al que preveu la Instrucció 1/2009, de l'Agència Catalana de Protecció de Dades, la direcció del centre ha d'instar-ne la legalització o adequació funcional a

través dels serveis territorials corresponents o, a la ciutat de Barcelona, del Consorci d'Educació, o bé clausurar i/o desmantellar immediatament el sistema.

8 Normativa d'aplicació (protecció de dades personals, ús d'imatges, propietat intel·lectual i Internet)

Unió Europea

- [Reglament \(UE\) núm. 2016/679](#) del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril de 2016, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes dades i pel qual es deroga la Directiva 95/46 / CE (Reglament general de protecció de dades)
- [Reglament \(UE\) núm. 611/2013](#) de la Comissió de 24 de juny de 2013, relatiu a les mesures aplicables a la notificació de casos de violació de dades personals, en el marc de la Directiva 2002/58/CE del Parlament Europeu i del Consell sobre la privacitat i les comunicacions electròniques
- [Carta del drets fonamentals de la Unió Europea](#) (arts. 7 i 8)
- [Dictamen 2/2009](#), d'11 de febrer, sobre la protecció de les dades personals dels nens (directrius especials i referència especial a les escoles)

Estatat

- [Constitució espanyola](#), de 27 de desembre de 1978: articles 10, 14, 16, 18, 20, 53 i 105 (BOE núm. 311, de 29.12.1978)
- [Llei orgànica 1/1982](#), de 5 de maig, de protecció civil del dret a l'honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge (BOE núm. 115, de 14.5.1982)
- [Llei orgànica 15/1999](#), de 13 de desembre, de protecció dades de caràcter personal (BOE núm. 298, de 14.12.1999)
- [Llei 23/2006](#), de 7 de juliol, per la qual es modifica el Text refós de la Llei de propietat intel·lectual, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1996, de 12 d'abril (BOE núm. 162, de 8.7.2006)
- [Reial decret 1720/2007](#), de 21 de desembre, pel qual s'aprova el Reglament de desplegament de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal (BOE núm. 17, de 19.1.2008)
- [Reial decret legislatiu 1/1996](#), de 12 d'abril, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de propietat intel·lectual (BOE núm. 97, de 22 d'abril de 1996)

Generalitat de Catalunya

- [Llei 12/2009](#), del 10 de juliol, d'educació (DOGC núm. 5422, de 16.7.2009)
- [Decret 306/2006](#), de 20 de juliol, pel qual es dóna publicitat a la Llei orgànica 6/2006, de 19 de juliol, de reforma de l'Estatut d'autonomia de Catalunya: articles 4.1, 15, 20, 23, 27, 28, 30, 31, 76, 78, 156 i 182.3 (DOGC núm. 4680, de 20.7.2006)

- [Circular 2/2000](#), sobre els deures i les responsabilitats del personal al servei de l'Administració de la Generalitat que intervingui en qualsevol tractament automatitzat de dades personals

Autoritat Catalana de Protecció de Dades

- [Instrucció 1/2009](#), de 10 de febrer de 2009, sobre el tractament de dades de caràcter personal mitjançant càmeres amb fins de videovigilància
- [Guia sobre l'avaluació d'impacte relativa a la protecció de dades al RGPD](#)
- [Guia sobre l'encarregat del tractament al RGPD](#)
- [Guia per al compliment del deure d'informar al RGPD](#)